

کارنامه‌ی

یه کهی چاودیری حکومه‌تی خوچیی گه‌رمیان

۱. ناساندنی یه کهی چاودیری حکومه‌تی خوچیی گه‌رمیان

یه کهی یه کی روزنامه‌وانی و به دو ادراچونی تایبه‌تی رادیوی دهندگ به پالپشتی سندوقی نیشتمانی بُو دیموکراسی ئەمریکی (NED) سالی ۲۰۱۷ دامه‌زراوه، کاری چاودیری‌بکردنی حکومه‌تی خوچیی گه‌رمیان ئەنجام ده دات به مه‌بستی په ره‌دان به کاره‌کانیان و هره‌ووه‌ها بره‌ودان به پروسه‌ی چاودیری‌بکردن و شهفافیه‌ت و پته‌وکردنی په یوه‌ندیی نیوان هاولاتی و ده‌سه‌لات و دروستکردنی لیکتیگه‌یشتنيکی باشتر بُو په ره‌دانی زیاتر به خزمه‌تگوزاریه‌کان.

* ئامانجی یه که

۱. بره‌ودان به پروسه‌ی چاودیری‌بکردن و هکو بنه‌مايه‌کی گرنگ له پیاده‌کردنی حکومه‌تی پیشکه‌وتو و دیموکراسی.

۲. دروستکردنی کۆدەنگی لەگەل دەزگا حکومیهکان بەمەبەستى دروستکردنی فشار بۆ ئەنجامدانى پرۆژەی خزمەتگوزارىي بۆ دەڤەرەكە.

۳. بەداداچونکردن بۆ كىشەو گرفتهكان و دەستنىشانكىرىدىان و ئاراستەكىرىدىان بۆ لايەنە فەرمىيەكان، بەمەبەستى چارەسەركەنلىان.

۴. دروستکردنی رايەلەو پتەوکردىنى لەنیوان ھاولاتيان و حکومەت دا، ھەروەها ھىنانە ئاراي لېكتىيەيشتنىي باشتىر لەنیوان ھەردو لا لەروى دابىنکردىنى خزمەتگوزارىيەكانەوه.

* كارەكانى يەكە

۱. ئەنجامدانى راپۆرتى مانگانە لەسەر چالاکى و خزمەتگوزارىيەكان و ھەروەها دەستنىشانكىرىدىنى كەموکورتىيەكان و رەوانەكىرىدى ئەو راپۆرتانە بۆ حکومەتى ناوهندى و پارلەمان و ئەنجومەنى پارىزگاوشەنچەنى خۆجىيەتى.

۲. ئەنجامدانى ھەلمەتى فشار بۆ باشتىرکردىنى خزمەتگوزارىيەكان لە سىنورەكەدا.

۳. ئەنجامدانى ھەلمەتى ھۆشىيارىي بەھاوکارى دەزگا فەرمىيەكان.

۴. ئەنجامدانى كۆبۈنەوە كۆنفرانس و دانىشتن لەنیوان چىن و توپۇز جياوازەكان و حکومەتى خۆجىيەتى، بە ئامانجي بىرەودان بە جۆرى خزمەتگوزارىي و فەرمانپەۋاپىتى.

۵. ئەنجامدانى بەرنامەئى تايىەت لە كەنالەكانى راگەياندىن بۆ باشتىرکردىنى پەيوەندى و لېكتىيەيشتنى نىوان خەلک و حکومەت.

* بنەما پېشىيى و ئەخلاقىيەكانى كاركىرىدى يەكە

۱. لايەنگىرينى نەكىرىن لە كاركىرىن لەسەر كىشەو كەموکورتىيەكان.

۲. پابەند بون بەپېشىيى بونەوە لەخستەرۇي بابەتىيانە كىشەكان.

۳. وەرنەگىرتى هىچ كۆمەك و ھاوکارىيەكى دارايى لە حکومەت و حزب.

۲. ناساندىنى رادىيۆ دەنگ

رادىيۆ دەنگ، يەكەمەن رادىيۆ كۆمەلگەيى ئەھلىيە لە گەرميان.

لە سالى ٢٠١٥ دامەزراوه لە بەروارى آى شوباتى ئەو ساللەوە، دەستى كردوه بەپەخشى خۆى لە سنورى قەزاي كەلار و دەوروبەرى.

ئەم راديوئىيە، لەلاين هەردو رۆژنامەنوس (جەزا مەممەد) و (ئازاد عوسمان)ەوە بەهاوکاري ژمارەيەك گەنجى رۆژنامەنوس و چالاکوانى خۆبەخش دامەزراوه، ئامانجىشى بىرىتىي بولە لە پەرەپېدانى ديموكراسيي و بەرزكىرىنەوەي ئاستى هوشيارىي ھاولاتيانى سنورى گەرميان لەرىگەي ئەو بەرنامەو ھەوال و بابەتانەي كە بەدواچونيان بۇ دەكەت.

راديوئىكە، بە نوسراوى ژمارە (٢٦٥) لە بەروارى (٢٠١٠/٢/٢) و بەرىگەپېدانى وەزارەتى گواستنەوەو گەياندىن بۇ شەپۇلى راديوئىكە بە نوسراوى ژمارە (٣٦٨) لە بەروارى (٢٠١٠/٢/٢) مۆلەتى كاركىرىنى وەرگىتوه.

لەئىستادا رۆزانە ٢٤ كاتىمىر لە سنورى گەرميان، لەسەر شەپۇلى ٩٩.٩ FM پەخشى بەرنامەكانى دەكەت، ھاوکات سايتىكى ئىنتەرنېتىشى ھەيە ھەوال و بەرنامەو پەخشى بەرنامەكتى تىدا دەكەت بەناوئىشانى (radiodang.org).

راديوئىكە، راديوئىكى كۆمەلگەيىيە، واتا بۇ كۆمەلگەو ناوجەي گەرميان بەتايبەتى پەخش دەكەت، لەبوارە جياوازەكانى وەكۈ: سىاسىي، كۆمەلایەتىي، ئابورى، رۆژشنبىرىي، كەرتى خزمەتگۈزاريي و حۆكمىي و وەرزشىي و ... هتد، بەدواچون دەكەت. ھاوکات بەدواچونىش بۇ پرسە نىشتمانىي و كىشە سەرانسەرييەكان دەكەت و رەھەندە نىشتمانىي و مروقانەيىيەكانى بەھەند وەرگىتوه.

جڭە لە كارى مىديابىي، راديوئى دەنگ چەندىن پېرۋەتى دىكەي لەماوهى شەش سالى تەمەنلى دا ئەنجامداوه، لەوانە: (كىرىنەوەي خولى پىيگەياندىن رۆژنامەنوس، خولى پەرەپېدان بەتونانى رۆژنامەنوسان، ئەنجامدانى كۆر و سىمینار، سېۋنسەر كىرىنەندىك چالاکى ھونەرىي).

٣. ناساندىن سندوقى نىشتمانى بۇ ديموكراسى NED

سندوقى نىشتمانى بۇ ديموكراسى (NED) دامەزراوه يەكى ئەمەرىكى قازانچ نەويىستى تايىتە بە گەشەپېدان و پالپىشىكىرىنى دامەزراوه ديموكراتىيەكان لەھەمو جىهاندا، كەلەلاين كۆنگرىسى ئەمەرىكىيەوە سالانە بودجەتى تايىتى بۆدىيارىدەكىرىت، ئەويش سالانە پالپىشتى زىاتر لە (١٢٠٠) ھەزار دو سەد پېرۋەتى گروپە ناھۆكمىيەكان لە (٩٠) نەوەد ولاتدا دەكەت.

(NED) هر لە دامەزرا نىيې وە لە سالى (١٩٨٣) دا، پىشەنگە لە تىكۈشانى ديموكراتىدا لە شوينە جياوازە كانداو گەشە يكىدۇو بۇ دامەزرا وە كېفەر رەھەندو ئاراستە و بودتە چەق بۇ چالاکى و ئالوگۇرى ھىزى بۇ چالاکوان و تويىزەرانى بوارى ديموكراتى لە جىهاندا.

(NED) باوهېرى بە وەيە كە ئازادى خولىايەكى جىهانى مروڭايەتىيە، ناكىت لەرىگەي گەشەپىدانى دامەزرا وە ديموكراتىيەكانە وە بەيىرىتەدى، بەها ديموكراتىيەكان لەرىگەي تاكە ھەلبىزەرنىيەكە وە بە دىناھىنرىن، ھەروەها پىويسىت ناكات كە دوبارە كىردىنە وە نمونەي ولاتە يە كىرىتوھە كان يان ھەر ولاتىكى دىكە بىت، بەلكو بە گوئىرە پىويسىتىيەكان و دابونەريتە كە لە تورە سىاسىيە جياوازە كان گەشەدەكتە.

٤. ناسانىنى ناوجەي گەرميان

گەرميان بە ناوجەيەكى ديارىيکراوى سەر پارىزگايى كەركوك بە پىكەتە كۆنهكەي ھە Zimmerman دەكىت كە دواتر بە ھۆكاري تەعرىب، خرايە سەر پارىزگايى سليمانى.

ئەم ناوجەيە، لە كۆمەلېتكەزا پىكىتىت، بەلام لە روى ئىدارىيە وە، ئىدارەي گەرميان لە ئىستادا كورت بۇتە وە بۇ قەزاكانى: (كەلار و كفرى و بەشىك لە قەزاي خانەقىن).

لە دواي راپەپىنى سالى (١٩٩١)، لە لايەن حومەتى ھەريمى كوردىستانە وە بەشىوھىيەكى كاتى پارىزگايى كەركوك كە قەزاكانى (كەلار، كفرى، چەمچەمال، دەربەندىخان و بەشىك لە ناحييەكانى قەزاي خانەقىن) دەكىتە وە، پىكەتىنرا. لە گەل پىكەتىنرا پارىزگا كەشدا بە ھۆي نە بونى بىنا بۇ فەرمانگە و بەرپە بە رايەتىيەكان لە قەزاي كەلار، قەزاي دەربەندىخان ديارىكرا بۇ ناوهندى پارىزگايى كەركوك.

بەپىي پىيگەي فەرمىي ئىدارەي گەرميان لە ئەنتەرنىت، دواي روخانى پىيىمى پىشوى عىراق لە سالى (٢٠٠٣) دا، جارىكى تر گەرميان كە قەزاي كەلار ناوهندە كەيەتى توشى بۆشايىيەكى ئىدارى هات، ئە وەش بە ھۆي ھەلۋەشاندە وە پارىزگايى كەركوك لە دەربەندىخان، بۆچارەسەر كەنلى ئە و بۆشايىيە ئىدارىيەش، ئەنجومەنلى وزيرانى ھەريمى كوردىستان بە بپىارىك لە رۆزى ٢٠٠٦/٨/٦ "ئىدارەي گەرميان" پىكەتىنرا كە مەركەزە كەي لە قەزاي كەلار دانراوە، ھەروەها لەپىتناو كارا كەنلى ئىدارەكە و فراوان كەنلى دە سەلاتە كاپگىپىيەكانى، حومەتى ھەريم لە سالى ٢٠٠٨ بپىاريدا ئىدارەي گەرميان ھاوشىوھى پارىزگا كانى ترى ھەريم مامەلەي لە گەلدا بىرىت و لە روھشە وە دە سەلاتى پارىزگار بە خشراوەتە سەرپەرشتىيارى ئىدارەكە.